

K O N I N K L I J K E N E D E R L A N D S E
A K A D E M I E V A N W E T E N S C H A P P E N

Aspectueel zich/se in het Maastrichts dialect en in het Spaans

Cornips, L.; Espin, M.

published in

Taal en Tongval. Themanummer
2004

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Cornips, L., & Espin, M. (2004). Aspectueel zich/se in het Maastrichts dialect en in het Spaans. *Taal en Tongval. Themanummer*, (15-16: Dialectsyntaxis in bloei.), 87-102.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

pure@knaw.nl

Aspectueel *zich/se* in het Maastrichts dialect en in het Spaans

Abstract

In this article it is shown that the Heerlen Dutch and Maastricht construction *Jan eet zich een appel* ‘Jan eats refl. an apple’ does not differ aspectually from its Spanish counterpart *Juan se come una manzana*. In both constructions, the presence of the reflexive is optional. It is argued that both in Heerlen Dutch, Maastricht and Spanish construction, *zich/se* act as an aspectual marker. More specifically, in the reflexive constructions the aspectual focus is on the end-point of the event. We claim that this specific aspectual function of the reflexive element is not language specific but is a general property of “reflexive” languages of both the ‘Germanic’ and the ‘Roman’ type.

1. Inleiding

Vergelijk de volgende zinnen in (1a) en in (1b) in het Heerlens Algemeen Nederlands (in het vervolg HAN, zie Cornips 1994):

- (1) a HAN Jan eet een appel
 b HAN Jan eet *zich* een appel

De zin in (1a) is in aspectueel opzicht ambigu of ongespecificeerd, dat wil zeggen dat de lexicale informatie (de Aktionsart) van het zelfstandig werkwoord de activiteit *eten* met of zonder een geïmpliceerd eindpunt kan voorstellen. De aandacht is, met andere woorden, op de activiteit als proces gevestigd. De constructie met het reflexief *zich* in (1b) presenteert echter de activiteit noodzakelijkerwijs met een geïmpliceerd eindpunt (zie Hulk & Cornips 2000 en Cornips & Hulk 2002). In (1b) is het object *een appel* volledig betrokken in de activiteit *eten*. Deze activiteit komt ten einde wanneer *een appel* in zijn geheel gegeten is (zie Tenny 1987, Verkuyl 1993). Het is dus uitsluitend in (1b) dat de activiteit zich tot een eindbestemming ontwikkelt. Het complexe event type van een transitie als in (1b) is compositioneel geconstrueerd (zie Van Hout 1996:89, Pustejovsky 1992). We nemen aan dat

zich een aspectuele rol heeft. Het lokt geen verandering van event type uit maar het richt de aandacht op de begrensdheid van de activiteit. Het element *zich* is dus een (morfologisch) middel om (een deel van) de interpretatie van zinnen op configurationele wijze te bepalen en wel zo dat *zich* één van de twee interpretaties in (1a) onmogelijk maakt.

Interessant is nu dat de pendanten van (1a) en (1b) in het HAN ook in het Spaans voorkomen in *Juan (se) come una manzana* ‘Juan eet (zich) een appel’ (zie Cornips & Hulk 2002). Ook in het Spaans wordt in de reflexieve constructie de aandacht gevestigd op het eindpunt van de activiteit (zie Almagro 1993, Nishida 1994 en Zagana 1994).

Tot nu toe is binnen het Nederlandse taalgebied alleen het HAN op aspectueel *zich* onderzocht (zie Cornips 1994). In dit artikel doen we verslag van een experimenteel onderzoek naar de condities waaronder aspectueel *zich* in het dialect van Maastricht voorkomt. Bovendien vergelijken we expliciet de condities voor het optreden van een aspectueel reflexief in het Maastrichts met het Spaans (Espin 2002). We zullen zien dat het Maastrichts en het Spaans sterke evidentie leveren voor de analyse dat de aanwezigheid van het reflexief niet de Aktionsart van het werkwoord wijzigt maar dat het de al aanwezige aspectuele structuur van het predikaat specificceert. De data ondersteunen de observatie dat aspectueel *zich* met telische events optreedt en dat er verschillende manieren zijn om een event telisch te maken.

2. De methode

We hebben acht moedertaalsprekers van het Maastrichts dialect en negen van het Spaans ondervraagd naar de condities waaronder aspectueel *zich/se* kan optreden. De Spaanse sprekers zijn geboren in verschillende streken van Spanje: vijf in Galicië, één in Andalusië, één in León en twee in Asturiës.¹ De leeftijd van deze negen personen varieert tussen de 18 en 24 jaar. Voor het Maastrichts hebben we acht personen ondervraagd van wie er twee ouder dan 70 jaar zijn en zes tussen de 32 en 39 jaar oud. Zij zijn in Maastricht opgegroeid en zij gebruiken het dialect in zowel privé- als openbare domeinen. De vragenlijst is mondeling in het Maastrichts dialect en in het Spaans afgenomen. Elke vraag bestaat uit twee subvragen zoals in (2a) en (2b) te zien is. De bevraging verliep in drie fases. Eerst is er per subvraag - (a) en (b) - gevraagd of de variant voorkomt (zie (i)). Het antwoord op die vraag luidt

¹ In Galicië word een dialect gesproken dat sterk op het Portugees lijkt. Echter, de sprekers die ondervraagd zijn, zijn in het Castiliaans opgegroeid. Zij gebruiken deze taal zowel in informele als formele gesprekken.

‘ja’ of ‘nee’. Vervolgens is er aan de sprekers gevraagd hoe (on)gebruikelijk deze variant is op een schaal van 1 tot en met 5 (zie (ii)). Een lage of hoge gemiddelde score, namelijk ($x=1$) of ($x=5$), betekent dat de zin respectievelijk slecht of goed bevonden is. Ten slotte is er aan de sprekers gevraagd om de (a)- en de (b)-variant met elkaar te vergelijken en aan te geven welke variant meer gebruikelijk of ongebruikelijk is (zie (iii)). Na elk voorbeeld kregen de sprekers ook tijd om commentaar te geven als dit nodig was. Een volledig voorbeeld voor het Maastrichts (hier weergegeven in het AN maar afgevraagd in het Maastrichts) en het Spaans is gepresenteerd in (2):

- (2) a. Hij eet appels.
 a'. El come manzanas.
- (i) • Komt deze zin voor in uw dialect? ja/nee
 • Aparece esta frase en su idioma? si/no
- (ii) • Hoe gebruikelijk of ongebruikelijk is (a)? 1 - 2 - 3 - 4 - 5
 • De una escala del 1 al 5 como de habitual diria que es? 1 - 2 - 3 - 4 - 5
- b. Hij eet *zich* appels.
 b'. El *se* come manzanas.
- (i) • Komt deze zin voor in uw dialect? ja/nee
 • Aparece esta frase en su idioma? si/no
- (ii) • Hoe gebruikelijk of ongebruikelijk is (a)? 1 - 2 - 3 - 4 - 5
 • De una escala del 1 al 5 como de habitual diria que es? 1 - 2 - 3 - 4 - 5
- (iii) • Vindt u (a) beter/slechter dan (b)?
 • Cree que (a) es mejor o peor que (b)?

3. Evidentie voor de aspectuele analyse van *zich*

3.1 *Verenigbaarheid met aspectuele partikels en prefixen*

Aspectuele partikels en prefixen zoals *op* en *be-* in (3) zijn externe elementen die een verandering van event type tot gevolg hebben. Zij maken het predikaat

expliciet telisch. Aspectuele prefixen en partikels zijn als hoofden van een small clause geanalyseerd (Hoekstra e.a. 1987, Mulder 1992, Sybesma & Vanden Wyngaerd 1997):

- (3) a. _{sc} [een appel *op*] eet
 b. _{sc} [een boterham *be*] smeert

Er zijn twee argumenten dat *zich* in het HAN niet dezelfde structurele positie in de small clause kan innemen. In de eerste plaats laten de *x*-waardes van de constructies in (4) en (5) zien dat aspectuele partikels en prefixen als *op* en *be*- de acceptabiliteit van een aspectueel *zich* in hoge mate bevorderen. Een kleine meerderheid van de sprekers vindt de constructie met *zich* zelfs beter dan zonder *zich* in respectievelijk (4b) en (4a):

- (4) a. Hij eet drie appels op.
 (ii) $x = 4,75$
 b. Hij eet *zich* drie appels op.
 (ii) $x = 4,88$
 (iii) (a) beter dan (b) = 3 sprekers
 (b) beter dan (a) = 5 sprekers

De constructie in (5) levert sterke evidentie dat door de aanwezigheid van een aspectueel small clause hoofd als *be*- de acceptabiliteit van een aspectueel *zich* toeneemt. De *x*-waarde voor de reflexieve (b)-variant is beduidend hoger dan voor de (a)-variant en alle sprekers vinden de (b)-variant beter dan de (a)-variant:

- (5) a. Hij bestudeert het boek.
 (ii) $x = 3$
 b. Hij bestudeert *zich* het boek.
 (ii) $x = 4,88$
 (iii) (b) beter dan (a) = 8 sprekers

Ten tweede is *zich* – in tegenstelling tot aspectuele partikels en prefixen – te verenigen met een adjectief als *kapot* dat het eindpunt van de activiteit specificceert:

- (6) a. HAN *Jan besmeert de boterham *kapot*
 b. HAN Jan smeert *zich* de boterham *kapot*

Deze twee argumenten geven duidelijk aan dat aspectueel *zich* en aspectuele prefixen en partikels geen gelijke structurele positie hebben (Cornips & Hulk 1996, 1999).

3.2 Onverenigbaarheid met ‘activities’

Volgens Van Hout (1996) zijn predikaten zoals *eten* van het atelische-telische event type. Deze aspectuele ambiguïteit drukt uit dat het telische event een dynamische is dat zich volgens een temporele schaal met opeenvolgende en ondoorbroken stadia voltrekt. Elke opeenvolging van een subevent of partje van de activiteit *een appel eten* geeft een volgend punt op de tijdas aan. Het resultaat daarvan is dat er steeds meer stukjes *appel* verdwijnen totdat de *appel* volledig verdwenen is (Jackendoff 1996). Dit houdt voor de activiteit *eten* in dat het eindpunt ervan bereikt is wanneer *de appel* in zijn geheel gegeten is. Deze categorie heeft geen externe elementen nodig om het eindstadium van de activiteit te specificeren.

In (7) is een intransitief gebruikt werkwoord aanwezig dat geen openlijk direct object bij zich heeft maar wel een kan impliceren. Echter, een dergelijke object heeft niet de juiste eigenschappen waardoor het de activiteit kan begrenzen, getuige de ongrammaticaliteit van **Jan eet op* (zie boven en §3.3). De sprekers van het Maastrichts en het Spaans kennen inderdaad een zeer lage score ($x=1$ is het minimum) aan de reflexieve zinnen in (7) toe en de overgrote meerderheid van de sprekers keurt deze constructie af:²

- (7) a. Hij eet *zich*.
 (i) alle 8 sprekers zeggen ‘nee’
 (ii) $x = 1,25$
 a’. El *se come*.
 (i) Slechts 1 spreker zegt ‘ja’ en 8 sprekers zeggen ‘nee’.
 (ii) $x = 1.67$

² Het is uit psychometrisch onderzoek bekend dat informanten niet graag op uiterste waarden van een schaal (1 en 5 in dit geval) scoren. Vandaar dat de x -waarde niet snel exact 1 of 5 zal zijn.

Ook een ‘echt’ intransitief, actief bewegingswerkwoord als *fietsen* is onacceptabel met een aspectueel *zich* zoals de score in (8a) laat zien.³ Wat gebeurt er nu als we een dergelijk werkwoord met bepaling of pseudo-object als *get* ‘wat’ combineren in (8b)? Als de sprekers gedwongen worden om een keuze te maken tussen de (a)- en (b)- variant, dan vinden zij de aanwezigheid van een aspectueel *zich* iets acceptabeler. Immers, alle acht sprekers vinden aspectueel *zich* beter met een dergelijk object. Blijkbaar rekt de aanwezigheid van een dergelijk object de interne temporele structuur zodanig op dat sprekers, indien gedwongen, in staat zijn om (8b), meer dan (8a), min of meer met een tijd-interval te interpreteren (zie (iii)):

- (8) a. Hij fietst *zich*.
 (ii) $x = 1$
 b. Hij fietst *zich* ‘get’.
 (ii) $x = 2,25$
 (iii) (b) beter dan (a) = 8 sprekers

Deze gedwongen keuze suggereert echter niet dat (8b) volledig grammaticaal is in het Maastrichts dialect. Integendeel, de bevindingen bij (9) demonstreren dat sprekers een intransitief bewegingswerkwoord met een dergelijke bepaling aanzienlijk acceptabeler zonder *zich* dan met *zich* vinden. Vergelijk hiervoor niet alleen (9a) met (9b) maar ook (8b) met (9b). Blijkbaar heeft een dergelijk predikaat geen geschikte interne temporele structuur om *zich* toe te staan. Zoals we later bespreken (zie §3.3), kan een object als *een stukje* niet aan een afgebakende kwantiteit refereren. Immers, (9a) kan niet met een aspectueel prefix of partikel gecombineerd kan worden: **Hij befietst een stukje*, **Hij fietst een stukje uit* terwijl dat wel kan met een regulier object dat naar een kwantitatief afgebakende hoeveelheid of afstand verwijst als in: *Hij befietst de berg* en *Hij fietst de tien kilometer uit*:

- (9) a. Hij fietst een stukje.
 (ii) $x = 4,75$
 b. Hij fietst *zich* een stukje.
 (ii) $x = 2,75$

³ Intransitieve, actieve bewegingswerkwoorden zoals *fietsen* komen ook in het Spaans voor, maar de zinnen onder (8) en (9) zijn niet in het Spaans afgevraagd omdat dit werkwoord niet met *get* ‘wat’ op dezelfde manier te combineren is.

- (iii) (a) beter dan (b) = 7 sprekers
 (b) beter dan (a) = 1 spreker

3.3 *Cumulatieve en gekwantificeerde objecten*

De compositie van het direct object is cruciaal voor de aspectuele evaluatie van de constructie. In het HAN representeren alleen transitieve werkwoorden met een semantisch telbaar direct object teliciteit. Voorwaarde is dat telbaarheid van het direct object openlijk gecodeerd is. Wanneer het direct object niet refereert aan een concrete identiteit die semantisch in vorm en samenstelling afgebakend is zoals het meervoudig cumulatief object *appels/manzanas* in (10) dan is de activiteit uitgedrukt door het predikaat a-telisch. De voortgang van de activiteit met cumulatieve en niet gekwantificeerde objecten is niet dat er een interne temporele structuur is waarin beetje voor beetje *appels* verdwijnen totdat uiteindelijk alle *appels* gegeten zijn. De activiteit culmineert niet in een natuurlijk eindpunt en een aspectueel reflexief kan niet verschijnen. In (10) daalt de acceptabiliteitscore voor de aanwezigheid van een aspectueel reflexief met het meervoudig direct object *appels* inderdaad dramatisch en alle zeventien sprekers vinden wanneer zij beide constructies met elkaar vergelijken de (a)-variant zonder reflexief beduidend beter dan de (b)-variant met reflexief. De constructies in (10) laten duidelijk zien dat aspectuele classificatie compositioneel van aard en geen lexicale eigenschap is:

- (10) a. Hij eet *appels*
 a'. El come manzanas
- (ii) Maastrichts: $x = 4,75$
 Spaans: $x = 4,3$
- b. Hij eet *zich* appels
 b'. El *se* come manzanas.
- (ii) Maastrichts: $x = 1,75$
 Spaans: $x = 1,5$
- (iii) Maastrichts: (a) beter dan (b) = 8 sprekers
 Spaans: (a) beter dan (b) = 9 sprekers

Ook in (11) en (12) zien we dat voor het Maastrichts en het Spaans cumulatieve objecten in de (a)-varianten minder geaccepteerd worden met een aspectueel reflexief dan in de kwantitatief gespecificeerde objecten in de (b)-varianten. Het verschil tussen de (a) en de (b)-variant is vooral groot in het Spaans. Het verschil in acceptatie in (11a, a') tussen de Maastrichtse en Spaanse sprekers is aanzienlijk. Dit contrast wordt wellicht veroorzaakt doordat werkwoorden die als elkaars vertalingen te beschouwd zijn, in twee talen in aspectueel opzicht subtiel van elkaar kunnen verschillen (zie Cornips & Hulk 1999).

- (11) a. Hij leert *zich* wiskunde.
 a'. El *se* estudia matemáticas.
- (ii) Maastrichts: $x = 3,38$
 Spaans: $x = 1,33$
- b. Hij leert *zich* een les.
 b'. El *se* estudia una lección.
- (ii) Maastrichts: $x = 4,5$
 Spaans: $x = 4,56$
- (iii) Maastrichts: (a) beter dan (b) = 3 sprekers
 (b) beter dan (a) = 5 sprekers
 Spaans: (b) beter dan (a) = 9 sprekers

In (12) is sprake van een niet-dynamisch werkwoord als *weten* en toch zien we ook hier dat de sprekers aspectueel *zich/se* meer accepteren als zij gedwongen zijn een keuze te maken tussen een minder of meer kwantitatief gespecificeerd object. De Spaanse sprekers kunnen het object in de (a)-variant generiek of als refererend aan 'de verjaardagen van iedereen' interpreteren. Voor de Maastrichtse sprekers blijkt vooral de (b)-variant een interpretatie mogelijk te maken waarin het object een duidelijker afgebakende activiteit betreft. Vooral de Maastrichtenaren kennen aan de constructie met aspectueel *zich* een hoge acceptabiliteitsscore toe:

- (12) a. Hij weet *zich* de verjaardagen.
 a'. El *se* sabe los cumpleaños.

- (ii) Maastrichts: $x = 3,12$
 Spaans: $x = 2,44$
- b. Hij weet *zich* de verjaardagen van zijn ouders.
 b'. El *se* sabe los cumpleaños de sus padres.
- (ii) Maastrichts: $x = 4,25$
 Spaans: $x = 3,89$
- (iii) Maastrichts: (a) beter dan (b) = 3 sprekers
 (b) beter dan (a) = 5 sprekers
 Spaans: (a) beter dan (b) = 1 spreker
 (b) beter dan (a) = 8 sprekers

In (13) is het direct object semantisch telbaar en dat is openlijk gecodeerd met het telwoord *drie*. De referent van het direct object is in kwantitatief opzicht afgebakend (zie Nishida 1994). Als de activiteit in (13) voortduurt, zullen de *appels* stuk voor stuk gegeten worden tot het moment waarop alle *appels* verdwenen zijn. Op dat moment heeft de activiteit zijn natuurlijk eindpunt bereikt. We zien in (13b) dat een dergelijk semantisch telbaar direct object een hoge acceptabiliteitscore heeft wanneer het verenigd is met een aspectueel *zich*. De reflexieve constructies worden zelfs beter bevonden dan de ‘kale’ constructies zonder *zich*:

- (13) a. Hij eet drie appels.
 a'. El come tres manzanas.
- (ii) Maastrichts: $x = 3,88$
 Spaans: $x = 3,33$
- b. Hij eet *zich* drie appels.
 b'. El *se* come tres manzanas.
- (ii) Maastrichts: $x = 4,63$
 Spaans: $x = 4,11$

(iii) Maastrichts:	(a) beter dan (b) =	2 sprekers
	(b) beter dan (a) =	6 sprekers
Spaans:	(a) beter dan (b) =	3 sprekers
	(b) beter dan (a) =	6 sprekers

Bovendien is het relevant voor onze analyse dat Sybesma en Vanden Wyn-gaerd (1997:210) in navolging van Hoekstra aannemen dat constructies met een zichtbaar direct object als in (13a) toch een resultatieve small clause bevatten waarvan het hoofd leeg blijft. Deze ‘lege’ variant heeft bijna altijd een gevulde variant als in ‘hij eet (zich) drie appels op’ (zie § 3.1). Belangrijk is dat het direct object nog steeds de eigenschap semantisch telbaar of kwantitatief afgebakend moet bezitten gezien de ongrammaticaliteit van ‘*Marie eet *appels* op’.

3.4 Onvervreemdbaar bezit

In Cornips (1994) is beargumenteerd dat er in het HAN twee typen *zich* voorkomen: een possessief *zich* en een aspectueel *zich*. Een possessief *zich* komt uitsluitend voor in de zogenaamde onvervreembare bezitconstructies waarin het direct object altijd aan een lichaamsdeel refereert. De referent van het reflexief treedt als bezitter van het lichaamsdeel op. Het is aan de sprekers of de referent van een direct object verplicht onder (on)vervreemdbaar bezit te scharen valt; zo zijn *handen* en *ogen* per definitie onvervreemdbaar bezit van individuen terwijl *auto's* en *konijnen* dat niet per se hoeven te zijn.

Een test om het onderscheid in aspectueel perspectief zichtbaar te maken, is het gebruik van temporele adverbiale bepalingen die een specifiek punt in de tijd uitdrukken als *in/binnen vijf minuten* en duratieve bepalingen als *vijf minuten lang*. De onvervreembare bezitsconstructies zijn in aspectueel opzicht ongespecificeerd (Cornips 1994). De verwachting is dat het met beide typen adverbiale bepalingen kan voorkomen, terwijl aspectueel *zich* enkel met een adverbiale bepaling dat een afgesloten of begrensde tijdspad uitdrukt, te combineren is. De zinnen in (14a) en (14b), met respectievelijk *de auto* en *de handen* als direct object, zouden geen verschil moeten laten zien in hun samengaan met de bepaling *in vijf minuten*. Merk overigens op dat het reflexieve element in de constructies (14) en (15) en later ook in (18) (zie §3.5) vervangbaar is door een pronomen:

- (14) a. Hij wast *zich* de auto in vijf minuten.
 a'. El *se* lava el coche en cinco minutos.

- (ii) Maastrichts: $x = 3,75$
 Spaans: $x = 1,44$
- b. Hij wast *zich* de handen in vijf minuten.
 b'. El *se* lava las manos en cinco minutos.
- (ii) Maastrichts: $x = 4,38$
 Spaans: $x = 4,89$
- (iii) Maastrichts: (b) beter dan (a) = 3 sprekers
 (a) net zo goed/slecht als (b) = 5 sprekers
 Spaans: (b) beter dan (a) = 9 sprekers

We zien dat in het Maastrichts inderdaad nauwelijks verschil tussen deze twee typen constructies te ontdekken is en dat vijf van de sprekers (14a) net zo goed/slecht vinden als (14b). De onvervreemdbare bezitsconstructie in de (b)-variant heeft een lichte voorkeur: de x -waarde ligt hoger en drie sprekers vinden (14b) beter dan (14a). De lichte voorkeur in het Maastrichts is een sterke voorkeur in het Spaans. De onvervreemdbare bezitsconstructie scoort beduidend hoger dan de aspectuele constructie en alle negen sprekers vinden de reflexieve (b')-variant beter dan de reflexieve (a')-variant. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat het reflexief verplicht in de onvervreemdbare bezitsconstructie in (14b,b') aanwezig is en geen pronomen kan zijn terwijl het optioneel in de vervreemdbare, aspectuele constructie in (14a,'a) is en wel door een pronomen te vervangen is. Merk op dat dit echter ook van toepassing op het Maastrichts is.

Een aspectueel *zich* kan niet met een duratieve adverbiale bepaling samengaan: alle zeventien sprekers vinden inderdaad de aspectuele reflexiefconstructie in (15b) met een duratieve bepaling slechter dan de possessieve reflexieve zin in (15a). De x -waarde voor de (a)-variant is hoger dan de (b)-variant. Het verschil is weer het grootst in het Spaans:

- (15) a. Hij wast *zich* de handen vijf minuten lang.
 a'. El *se* lava las manos durante cinco minutos.
- (ii) Maastrichts: $x = 4,25$
 Spaans: $x = 3,56$

b. Hij wast *zich* de auto vijf minuten lang.

b'. El *se* lava el coche durante cinco minutos.

(ii) Maastrichts: $x = 3,5$

Spaans: $x = 1,11$

(iii) Maastrichts: (a) beter dan (b) = 8 sprekers

Spaans: (a) beter dan (b) = 9 sprekers

3.5 *Verenigbaarheid met accomplishments*

Traditioneel behoren de predikaten *een boek kopen* en *een huis bouwen* tot de aspectuele klasse van accomplishments. Zij hebben een meer complexe aspectuele structuur: zij drukken een proces of activiteit uit die altijd tot een natuurlijk eindpunt leiden zonder openlijke toevoeging van externe elementen. Vooral in het Maastrichts beoordelen de sprekers de aanwezigheid van een aspectueel *zich* in (16) en (17) als uitermate acceptabel gezien de hoogst haalbare x -waarde. In het Spaans zijn de varianten met *zich* beduidend acceptabeler dan zonder *zich*. Tijdens het veldwerk bleek dat de Spaanse sprekers de varianten met of zonder *zich* niet zozeer ongebruikelijker of gebruikelijker vinden, als wel dat er een betekenisverschil tussen de varianten aanwezig is. Het betekenisverschil heeft alles te maken met de ‘benefactieve’ lezing in de varianten met *zich* waarin het door een pronomen te vervangen is, als in *Yo me/te/le/os compré un libro* (zie ook (14a’)). Het onderscheidt zich daarin expliciet van de pure aspectuele varianten waarin het reflexief niet door een pronomen vervangbaar is, als in *Él se come una manzana*.

(16) a. Ik koop een boek.

a'. Compré un libro.

(ii) Maastrichts: $x = 4,38$

Spaans: $x = 2,89$

b. Ik koop *me* een boek.

b'. *Me* compré un libro.

(ii) Maastrichts: $x = 5$

Spaans: $x = 4,89$

(iii)	Maastrichts:	(b) beter dan (a) =	5 sprekers
		(a) beter dan (b) =	1 spreker
		(a) even goed als (b) =	2 sprekers
Spaans:	(b) beter dan (a) =	3 sprekers	
	(a) beter dan (b) =	1 spreker	
	(a) even goed als (b) =	4 sprekers	

(17) a. Hij bouwt een huis.

a'. El construye una casa.

(ii) Maastrichts: $x = 4$

Spaans: $x = 2,78$

b. Hij bouwt *zich* een huis.

b'. El *se* construye una casa.

(ii) Maastrichts: $x = 5$

Spaans: $x = 3,56$

(iii) Maastrichts: (a) beter dan (b) = 1 sprekers

(b) beter dan (a) = 3 sprekers

(a) even goed als (b) = 4 sprekers

Spaans: (b) beter dan (a) = 1 sprekers

(a) even goed als (b) = 8 sprekers

4. Conclusie

De Maastrichtse en Spaanse data leveren sterke evidentie dat constructies met een aspectueel reflexief de activiteit telisch voorstellen. Het aspectueel reflexief lokt geen verandering van event-type op maar richt de aandacht op de begrensdheid van de activiteit. De volgende argumenten zijn in dit artikel

de revue gepasseerd. Het optreden van aspectueel *zich* in het Maastrichts is volledig acceptabel in combinatie met aspectuele partikels en prefixen als *op* en *be-* die de activiteit noodzakelijkerwijs met een eindpunt voorstellen. Dit geldt ook voor predikaten die behoren tot de zogenoemde accomplishments. Bovendien is de compositie van het direct object cruciaal voor de aspectuele evaluatie van de constructie. Een voorwaarde voor de telische interpretatie van het predikaat met een aspectueel reflexief in het Maastrichts en in het Spaans is dat het direct object semantisch telbaar of kwantitatief afgebakend is. Dit houdt in dat de aspectuele classificatie met *zich* compositioneel van aard is en geen lexicale eigenschap betreft.

Literatuur

- ALMAGRO, A.M.
 1993 Semantic information in se-constructies in Spanish. *University of Trondheim Working Papers in Linguistics: Grammar and the Lexicon* 16: 136-154.
- CORNIPS, L.
 1994 *Syntactische variatie in het Algemeen Nederlands van Heerlen*. Ongepub. Proefschrift UvA, IFOTT 6.
- CORNIPS, L. & A. HULK
 1996 Ergative reflexives in Heerlen Dutch and French. *Studia Linguistica* 50, 1: 1-21.
- CORNIPS, L. & A. HULK
 1999 Affected Objects in Heerlen Dutch en Romance. *Languages in Contrast* 1-2: 191-210.
- CORNIPS, L. & A. HULK
 2002 Argumentreductie in reflexieve onpersoonlijke constructies in het Heerlens en in het Romaans. In: *Nederlandse Taalkunde* 17,1: 2-19.
- ESPIN, M.
 2002 *Optional se/zich in Spanish and in Maastrichts*. Stageverslag Meertens Instituut.
- FERNANDEZ LAGUNILLA, M. & MIGUEL, DE E. EL OPERADOR ASPECTUAL *se*. UNIVERSIDAD Autonoma de Madrid. *Revista Española de Linguística*, 30, 1: 13-43.
- HOEKSTRA, T.
 1992 Aspect and Theta theory. In: Iggy Roca (red.), *Thematic Structure. Its role in Grammar*. Berlin: Walter de Gruyter. 145-174.
- HOEKSTRA, T. & R. MULDER
 1990 Unergatives as Copular Verbs; Locational and Existential Predication. *The Linguistic Review* 7: 1-79.
- HOEKSTRA, T., M. LANSU & M. WESTERDUIN
 1987 Complexe verba. *Glott* 10: 61-79.
- HOUT, A. VAN
 1996 *Events semantics of verb frame alternations. A case study of Dutch and its acquisition*. Tilburg: Tilburg dissertation in language studies.

- HULK, A. & L. CORNIPS
2000 Reflexives in middles and the syntax-semantics interface. In: H. Bennis en M. Everaert (red.), *Interface Strategies*. KNAW-series. Amsterdam: Elsevier. 207-222.
- MULDER, R.
1992 *The Aspectual Nature of Syntactic Complementation*. Leiden, HIL. Nishida, C. (1994). The Spanish reflexive clitic *se* as an aspectual class marker. *Linguistics* 32: 425-458.
- PUSTEJOVSKY, J.
1992 The syntax of event structure. In: Beth Levin en Steven Pinker (red.), *Lexical Conceptual Semantics*. Cambridge/Oxford: Blackwell. 47-82.
- SYBESMA, R. EN G. VANDEN WYNGAERD
1997 Realizing end points: the syntax and semantics of Dutch *ge* and mandarin *le*. In: J. Coerts en H. de Hoop (red.). *Linguistics in The Netherlands 1997*. Amsterdam: John Benjamins. 207-218.
- TENNY, C.L.
1987 *Grammaticalizing aspect and affectedness*. Cambridge, Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.
- TRAVIS, L.
1991 Inner aspect and the structure of VP. Lezing gegeven op *NELS*, University of Delaware.
- VERKUYL, H.
1993 *A theory of aspectuality*. Cambridge: Cambridge University Press. Zagona, K. (1994). Compositionality of Aspect: evidence from Spanish aspectual *se*. communication LSRL 24. Los Angeles.